

een neutrale kleur, die geschikt zou zijn voor verdere kleuroplossingen. De plasticiteit is van bouwenden aard, steun en last zijn duidelijk zichtbaar, en maken de beelding uit van het geheel. Het is begrijpelijk dat velen voor dergelijke werken als bijl. 4 voelen, waarin een niet te weerspreken bravour zich uit. Met bewonderenswaardige handigheid zijn de vormen, geheel willekeurig, gebruikt. Het is alsof men in een circus een knap acrobaat gevaarlijke toeren zag doen; de verbaasde menigte kijkt met open mond toe, en is bevreesd dat de kunstemaker zal verongelukken. Een gebouw, als bijl. 4 en vele dergelijke (zie Park Meerwijk te Bergen) zou men in dien zin verongelukt kunnen noemen, omdat 't geheel buiten het wezen en de eischen van den werkelijk modernen tijd staat.

De tijd van Secession en Jugendstil, waarin men zulk effect-najagen vindt, ligt achter ons. Wij hebben hier reeds lang genoeg van en willen een nieuwen geest, zooals die zich uit het werk van bijl. 3 laat zien. Dit heeft redelijke gronden en is niet ingegeven door de effecten van de lijdende zieligheid van het individu. Laat ieder die voor zich houden en niet op de straat brengen.

De betrekkelijke waarde van zulk werk als bijl. 4 is wel te waardeeren. 1e. daar 't echt is, 2e. als men het vergelijkt met den dooden massabouw der laatste tijden, die vele steden ontsiert. Maar volgens ons modern aesthetische inzicht moet zooiets toch verdwijnen om een eenheid in alle vakken te bereiken, waardoor dan pas een goed georganiseerde vakverdeeling en vakbeoefening tot stand komt.

Als men de beide werken ernstig bekijkt, zal men zien dat het huis op bijl. 4, ofschoon 3 jaar na het huis op bijl. 3 gebouwd, al antiek is, vergeleken met dit, wat men in alle details terug kan vinden. B.v. bij den gang der omtreklijnen zoowel de horizontale als de vertikale, die bij 3 strak en krachtig, bij 4 soepel en week zijn; bij de ramen, die bij 3 organisch met het geheel samenvallen, bij 4 als vlakvulling decoratief zijn opgevat om 't uiterlijk effect te verhoogen.

TECHNISCHE OPMERKINGEN WOONHUIS TE HUIS TER HEIDE, DOOR ROBT. VAN 'T HOFF.

Constructie.	Pijlers (24 in aantal), vloeren en afdekkingen zijn van gewapend beton. Hierop dragen buiten- en binnenmuren.
Afdekkingen.	Afdekkingen zijn waterdicht gemaakt door mastiekbewerking met grint bedekt.
Afwerking.	Buiten-, binnenmuren en plafonds zijn afgepleisterd. Zink of lood van buiten niet verwerkt. Houten vloeren liggen met 4 cM. tusschenruimte (dikte regels) op V-vormige klossen welke onmiddellijk na het storten van beton geplaatst zijn.
Centr. verwarming.	In de schachten op de vier hoeken van het gebouw zijn op een afstand van 75 cm. boven den beganen grond radiatoren geplaatst.
Waterleiding.	Warme lucht verspreidt zich door openingen onder plafonds. Tevens zijn in deze schachten, welke tot 50 cM. boven vloer eerste verdieping loopen, buizen gelegd der overige radiatoren, waschtafels en afvoer regenwater. Geen pijpen loopen tusschen vloer of muur. Acces is mogelijk.